

„EDINOST“

Izhaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob **torkih, četrkih in sobotah**. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za jeden mesec . f. 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesece . f. 3.—, za pol leta . f. 6.—, za vse leto . f. 12.—. Naročnino je plačevati naprej na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč. izven Trsta po 4 nč.

EDINOST

Oglasi se računajo po tarifu v petiti; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osemravnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu ulice Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema **upravištvo** ulice Molino piccolo št. 3. II. nadst. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst. Odpri reklama cije so proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„Edinost je moč“.

Madjar o odnošajih na Ogerskem.

Člen skrajne levice v poslanski zbornici ogerski, posl. Ugron, izustil je nedavno temu govor o odnošajih na Ogerskem. Sodba njegova pa je bila taka, da si niti ne moremo misliti strožje — obsodbe. Sodba Ugronova je bila uprav uničevalna za sedanji sistem na Ogerskem. In ker je posl. Ugron jeden najfanatičnejših Madjarov, ki ne bi gotovo govoril toli neugodno o svojem lastnem plemenu, ako ne bi ga silili v to resnični odnošaji, moramo že priznati njegovi sodbi še posebno, podvojeno važnost. Ako je resnično le polovica tega, kar trdi Ugron, potem smo opravičeni do izjave, da so sedanje milenijske slavnosti le lučice, ki migljajo nad širnimi močvirjem, nad smrdečo kalužo.

Naši čitatelji bodo gotovo strmeli, začuvši sodbo Ugronovo o sedanjih odnošajih na Ogerskem, in sosebno o sedaj gospodovalnem sistemu. Med drugim je rekel posl. Ugron:

Ako mislim na vpliv vlade na javno življenje in na družbo, je že po tem povodu opravičeno nezaupanje, ki je gojim do vlade. Kajti, med tem ko tržejo raz narod in odstranjujejo kos za kosom ustavne oprave, širijo zajedno z vsemi sredstvi popačenje v javnem in družabnem življenji. Ker se na ogerskem ne spoštujejo in ne uveljavljajo zakoni in imajo isti le toliko vrednosti in veljave, kolikor jim je pripisuje vlada po svoji lastni volji, ravno zato ne zaupajo ljudje ni zakonu, ni pravici, in ne urejajo svojega vedenja na podlagi iste, ampak iščejo milosti, uslug in protekcije. Dandanes se ljudje niti na polju znanosti ne trudijo, da bi si priučili čim več; le popolnoma siromašnih ljudi, ki ne zavzamejo nikakega mesta v družbi, je še danes, ki se uče v šoli pridnostjo in vnemo. Kajti kaj vidimo? Vidimo, da prav nič ne veljata v tej deželi vednost, zmožnost za skupno delovanje razuma in volje. Uklanjanje, nevednost sta več vredna tu, nego vsako samozavestno znanje.

PODLISTEK.

Ptiči v kletki.

Svedski spisal Thore Blanche*); iz češčine prevel I. P.

Videl jo je prvič na izletu v zeleno naravo, ki so ga priredili nekateri mladi pomožni uradniki poštni in bančni, na ladiji paroplovne družbe. Vso zimo stal je ko priklenjen v temnih menjalnicah s privihanimi rokavi in očmi, vedno solznimi vsled tresoče se plinove luči, ter prešteval vreče z zamazanim srebrom, pripadajoče omnibusom, parobrodom, pekom in pivovarnikom — a ko je slednjič vendar enkrat prišel v svobodno božjo naravo in dihal sveži morski zrak, polni vonjave gozdov in polja, šegetajoči v nosu, tedaj prevzela ga je pomlad in mislil je, da še nikdar v svojem življenji ni videl toliko krasnih deklic, kakor na krovu tega malega parnika. A ona bila je prva.

Ni zamudil, potoma si jo tajno promotriti, a ko je pred njim skočila na mostič in je zapazil mali čevlček in košček ozko prilegajoče se nogovice, spoznal je takoj, da je njegova osoda odločena.

*) Thore Blanche, mlad svedski novelist in urednik radikalnega dnevnika „Aftonbladet“ v Stockholmu, obiskal je o priliki lanske razstave Prago, prebival tu nekoliko tednov ter pridno proučeval politične razmere naših severnih bratov Čehov, o katerih priobčuje sedaj v omenjenem listu serijo simpatičnih razprav.

Vidimo, da se zgublja čut za spoštovanje zakonov iz vsega javnega življenja, doli do najnižih slojev, doli do občine; pravnost gineva; uničuje se kar je moglo do sedaj vzdrževati socijalno življenje: čut srama! Oni čut srama, ki nas zadržuje, da ne vršimo nekorektnih in krivičnih činov, izginil je danes iz dežele, kajti zasmehuje se in zasramuje prostim bedakom oni, kojega zadržujeta sramožljivost in pravicoljubje, da ne stori česa, kar bi mu utegnilo koristiti. Kajti, spoštovana zbornica, morala je nekaj tacega, kar se ne da točno označiti. Morala je, kakor atmosferski zrak; komaj da opazimo njega navzočnost. Ako pa ga primanjkuje, ne moremo vršiti življenskih funkcij, v kroženju krvi nastajajo ovire, in ako nam se odtegne popolnoma, potem moramo umreti. In mi na Ogerskem smo dospeli že tako daleč, da občutimo, kako je postal tenak ta oživljajoči zrak, obsezajoči moralo, kako postaja vedno tanjši in kako gineva in bojimo se in tresemo, da po tej poti dospemo do narodne smrti. Spoštovana zbornica naj se le ozre okolo sebe, kam smo dospeli pod vodstvom sedanje vlade. Brez sodelovanja družbe je delovanje države nesposobno za življenje, brez močij. Država more le tedaj dosežati močnih in trajnih vspehov, ako jo podpira družba se svojim delovanjem. Življenje države pa je danes v nasprotju z navedenimi načeli človeške družbe. Od tedaj nadaljuje družba sama za-se svoje delovanje, država pa za-se. Da, opazimo, da državno življenje in državna oblast napenja vso svojo moč, vso svojo previdnost, vso svojo pozornost v to, da se ne upre proti njej družba in da je ne strmoglaviti. V takem nasprotstvu je dobro organizovana moralna družba z načelom sedanje vlade. Stremljenje in prizadevanje vlade, da bi družbo čim bolj uklenila v svoj jarm, je možno uresničiti le tedaj, ako se je družba pogreznila v popačenost. In jaz vidim že, da družba ne razpčlaga več s potrebno odpornostjo. Nedostaja jej samozavesti.

In kakó naj bi ne bilo tako, ako to, kar je

Predstavila sta se drug drugemu smejoča in šaleča se kakor uradnik in uradnica, on je bil v banki, ona pa na pošti — oba sta bila revna in oba taka ko dva telička, spuščena na pašnik.

O, kako so bile livade neobičajno zelene, kako čista in prozorna je bila voda in kako prijetno duhtel je gozd!

In kakor je že to navadno, našle so se njiju oči, vsa narava okoli njiju vriskala je samega veselja — a naenkrat umolknila sta ter se podala k ostalim.

Po leti shajala sta se češče — v začetku kakor sodruga, ki resnim licem preresetavata reforme in reorganizacije načrte svojega nejednakega poklica, pozneje že kakor ženin in nevesta.

Prihodnjo jesen in zimo tekala sta ko za stavo po domačih razprodajah in prodajah pod roko, kupujoča pohištva ter sta spoznala ob tem v svojo grozo, da vse stane mnogo denarja.

Toda čemu naj bi čakala? Nikdo njiju ni imel upanja na bogato dedščino — a odlašati, dokler on postane blagajnik, to bi mogoče trajalo celo večnost!

Nekako bosta že izhajala! V banki bil je vse dopoldne, vse popoldne do devetih zvečer bil je pa nastavljen pri poštni hranilnici: na tak način prislužil si je na leto do pet sto kron.

med glavnimi jamstvi ustave, ako častnikarstvo, kupljeno po velikem delu, dan z dnevom zastruplja duše prebivalstva s tem, da proglašja dostojnim in častnim to, na čemer se moramo sramovati, na drugi strani pa zasmehuje in obsoja vse ono, kar obseza žrtvovanje samega sebe, svobodo in pravičnost ter stremljenje po dobrem in po čednosti? Pogledajte, spoštovana zbornica, le naše slovstvo! Pred petdesetimi leti smo imeli pesnikov, kojih pesmi še danes ogrevajo naša srca. In danes? Malenkostno cvrčanje, pesmi dojilj, ljubavna poezija brez jedra in pojavi razuzdanosti. Zastonj iščemo tega, kar bi nam moglo kazati dušo in hrepenenje naroda, stremečega po velikem; za to pa ima plitvosti in nesramnosti, v kojoj se pogreza in pogublja družba ob igralnih mizah.

Propadanje družabnega življenja traja še vedno, in trditi smemo, da je možno od tedna do tedna šteti stopnjice, po katerih lezemo nižje in nižje. Nikdo naj se ne čudi, ako na Ogerskem zajedno v istem času, ko narodno gledišče z dramatisovanimi predstavami dela reklamo opolzlim francoskim romanom, ko so zakonski možje proggnani iz opere, ko na naših velikih zavodih bujno vspeva nenravnost — ako se zajedno v glavnem mestu širijo mijazmi, tako, da se moramo že bati, da bi mogla tudi pri nas praznovati svoje orgije milosti deleča vlada, kakoršna je bila ona Pompadurke na Francozskem za časa Ludovika XIV. Ko vidimo, da v glavnem mestu skoro ne moreš stopiti na ulico, ne da bi moral zardečeti srama, ne da bi srečaval kar cele gručice onih poznanih bitij dvomljive čednosti, potem bi morali postopati z istimi strogo, ne pa puščati jih svobodne, kajti družba ne sme proslavljati nemoralnosti, sicer povzdigne demimonde (popačena bitja moškega in ženskega spola) iz blata ulice, da se bode povzdigala potem vedno višje, do prvega nadstropja, kjer se slednjič slovesno utabori — v salonu.

Rad bi videl to deželo veliko, slavno in močno, ali dežela more postati velika le po čednosti in uravnosti. Ako ta narod vrže od sebe

In z njenimi šestdesetimi kronami mesečno mora se tudi računati, ker ostane i nadalje v službi.

Najela sta si malo stanovanje, sestoječe iz dveh sob in kuhinje na začetku Vazinega mesta, ker dalje nista mogla stanovati, ako je hotel biti on ob petih v poštni hranilnici, a za večje število sob nista imela ni sredstev ni pohištva.

Neke lepe nedelje najela sta si pokrit voz, odpeljala se v cerkev in tam dala se poročiti skupe z nekaterimi rokodelskimi pomočniki in delavci.

Izprosila sta si dopust za ponedeljek, a ko sta v torek v jutro zopet nastopila svoji mesti, nista imela miru. Sodrugi uganjali so burke z njim in vprašali ga, da-li smejo novoporočenemu gospodu soprogu ponuditi čašico črne kave, a gospod poštni kontrolor dal je njej nekako baš izbrano delo, da bi se, kakor je rekel, prepričal, je-li vedno ista.

Rudečica oblila jo je pri pogledu na možke kolege, ko so pristopili in čestitali, ter smatrala to za grozno neprijetno; vsi so bili prijazni in uljudni in nikdo ni činil smelih opazek, da so na svetu ljudje, kateri se ženijo, dasiravno ničesar nimajo in morejo le malo prijetnosti pričakovati od življenja.

(Dalje prih.)

svoje dobre lastnosti, ako se družba odpove svo-
jemu moškemu značaju, ako obledi nje pogum in
se pogubi, in ako obmolkejo oni, ki bi morali
govoriti in se omejati na šepetanje — potem
se ne more vzdržati ta narod! Ako
pregledujem čunje in razvaline, med kojimi moramo
korakati, ako se ozrem le na svoje petindvajsetletno
parlamentariško delovanje, potem nehoté prihajam
na misel, da ta narod hodi od groba do
groba, bližaje se propasti. In to raz-
stavljanje, ki se je priredilo z milenijem, ne kaže
nam naroda v mladostni moči, veselečega se dela,
nadalinenega veseljem do življenja in samozvestjo,
ampak ljudstvo, nakičeno raznovrstno šaro, zmožno
za vsako komedijsko predstavo, toda nesposobno
za pravi razvoj sile in moči. Ta narod ne nastopa
druzega tisočletja, kakor viteški junak, ki v za-
vesti moči svoje lastne roke in sile svoje oprave
izživlje nova stoletja na boj, *ampak nastopi kakor
tisti „Ecce homo!“, ki se bode, oblečen v baržun, s
krono na glavi — trnjevo krono, krono trpljenja —
in kravečim obrazom kazal množici kakor — „Ecce
homo!“*

Tako sodi Madjar o Madjarih, a v Budim-
pešti slave sijajne slavnosti in pozabljajo na moč-
virje in izživljajo ves svet na dvoboju. Ne treba
praviti, kakov bode konec.

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 6. maja 1896.

Dopolnilne volitve v Istri. V tem in v
bodočem tednu izvrše se volitve volilnih mož za
izvolitev treh poslancev kmečkih občin političnih
okrajev Volosko in Lošinj. Volitev poslancev se
bode vršila — kakor smo že poročali — dne 30.
maja. Omenjena dva okraja sta najzavedniša v
naši pokrajini, in ne dvomimo niti za trenotek,
da toliko prvotni volilci, kolikor volilni može
stare tako, kakor jim velevala sveta rodoljubna
dolžnost. Hude volilne borbe utegne biti le v ta-
kih posameznih občinah, ki so še v italijanskih
rokah ali kjer je še odpadnikov naše krvi, ki
so v službi nasprotnikov, seveda za Judežve
groše. —

Naši rodoljubi treba da se pripravijo za vsaki
slučaj, kakor da jih čaka najljutejša borba. Nikjer
in nikoli se ne smemo zanašati na nebriznost,
nedelavnost ali maloštevilnost nasprotnikov, kajti
poučilo nas je že izkustvo, kako se često grenko
maščuje tako zanašanje. Prvaki v posameznih ob-
činah naj spravijo na noge vse one občinarje, ki
imajo volilno pravo in skupno naj se podajo na
kraj volitve. Na volišču naj zložno glasujejo za take
volilne može, ki uživajo v narodu glas poštenih,
nepodkupljivih in neodvisnih mož, in na koje se
morejo zanesiti, da oddajo na dan glavne volitve
svoj glas onim kandidatom, koje postavi narodna
stranka.

V Podgradu bodo volitve volilnih mož
dne 12. maja, to je prihodnji terek. Vršile se
bodo v občinskem uradu.

Državni zbor. (Poslanska zbornica).
Dovršeno je: Včeraj je vsprejela zbornica v dru-
gem branji vso predlogo o volilni pre-
osnovi. Ni dvombe, da ne bi bila vsprejeta tudi
v tretjem branju. Vlada je doživela včeraj mal
poraz. Zbornica je premenila vladno
predlogo tako, da se bode volitev
poslancev v peti kuriji vršila tajno.
Zavržen pa je bil predlog, da bi se tudi volitve
volilnih mož vršile pismeno. Vlada, braneča ustno
volitev, se sklicuje na sedaj veljavni volilni red.
Tako po glasovanju se je razširila v zbornici go-
vorica, da Badeni ne predloži cesarju v potrjenje
tako spremenjenega načrta, pozneje pa, da se je
potolažil, češ, da mu ni toliko ležeče na tej
spremembi.

Svojo sodbo smo že opetovano izrekli o tej
preosnovi: zadovoljila ni nikogar, a vsprejeli so
jo malone vsi, ker jo smatrajo prvim korakom do
resnične preosnove. Definitivnim rešenjem tega ve-
likega vprašanja je ne moremo smatrati že zato,
ker spaja dvoje navskrižnih si načel: pridržala je
načelo dosedanjega zastopstva interesov in poseb-
nih privilegijev posamičnih skupin in stanov, a na
drugi strani je uvela splošno volilno pravo. Dvojno
prednost pa jej moramo pripoznati: da se je šte-
vilo volilcev pomnožilo za 3.600.000 glasov in da

se nikrelo volilno pravo malih davkoplačevalcev,
kakor je hotela nemška levica v svojo strankarsko
korist, ki je hotela namreč porabiti preosnovo
davkov, oziroma znižanje davkov takozvanim pe-
takarjem v to, da bi iste iztisnila iz dosedanjih
skupin ter jih potisnila v novo peto kurijo, kjer
bi se takorekoč poizgubili v veliki masi novih
volilcev. Zato pozdravljamo živim zadovoljstvom,
da je zbornica vsprejela resolucijo davčnega od-
seka, ki pozivlja vladu, naj še pred razpravo za-
kona o direktnih osebnih davkih predloži novelo
k državnozbornskemu volilnemu redu, da bode za-
gotovljeno volilno pravo vseh onih razredov vo-
lilcev, kojim se premene davki po davčni preosnovi.
Istotako pozdravljamo zadovoljstvom sklep davčnega
odseka, da se cenzus za volitev v dr-
žavni zbor zniža od petih na štiri
goldinarje.

Odpor proti Madjarom. Izvrševalni odbor
narodnostnega kongresa, ki se je vršil minolega
leta v Budimpešti, izdal je te dni: „zavarova-
nje Romunov, Srbov in Slovakov proti
milenijskim slavnostim“. Iz tega spisa prine-
semo nekoliko markantnih odstavkov, čim nam
bode prostor to dopuščal. — Vse opozicijsko ča-
sopisje hrvatsko je izjavilo, da hoče jednostavno
prezirati milenijsko razstavo. Hrvatski dijaki na
vseučilišču praškem so izdali protest, v katerem
pravijo med drugim: Milenijska slavnost znači
proslavljanje zmage surove sile nad pravico, po-
divljanja nad kulturo, laži nad resnico. Nasilje in
laž je tudi sedaj še vedno, po tisoč letih, jedina
podlaga madjarske hegemonije nad slovanskimi
narodi v kraljestvu ogerskem. Kakor Hrvatje,
kakor Slovani, kakor ljudje moramo obsoditi to
slavnost nasilja in nemorale. Prepričani smo, da
ima Evropa še toliko čuta za pravico in pravič-
nost, da bode razumela ta protest mladine tlače-
nega in žaljenega naroda hrvatskega.

O demonstracijah v Srbiji smo že poročali.
Včeraj pa se je Belemgradu pridružil še Buka-
rešt, kjer so demonstrirali dijaki proti milenijski
slavnosti in je sprevod narasel na 40.000 glav. —
Ako bi imeli Madjari le nekoliko treznosti, morali
bi se le zgražati na teh pojavih nasprotstva na
vseh straneh sosesčine.

Milenijske slavnosti. Včeraj je bilo slo-
vesno vsprejemanje na dvoru. Došla je vsa višja
duhovščina, diplomatski zbor in razni dostojan-
stveniki. Cesarsko dvojico so spremljali vsi člani
vladarske hiše, nahajajoči se v Budimpešti.

Kitaj in Rusija. Voditelj deputacije, ki bode
zastopala Kitaj na slavnostih kronanja, Li-Hung-Čang
predstavil se je včeraj carju v Carskojem selu.
Vsprejem je bil izredno slovesen. V voz, v kojem
se je peljal Li-Hung Čang od kolodvora v palačo,
bilo je vpreženih 6 konj. Kitajski odposlanik je
izročil carju velikimi dijamanti okrašeni dvojni red
zmaja najvišje vrste. Potem so se predstavili carski
dvojici vsi člani odposlanstva.

Položenje v Perziji. Vest o umorstvu Šaha
se je že raznesla po vsej državi. Po nekod je bilo
nekoliko izgrediv, ki so se izražali sosebno v tr-
ganju brzojavnih žic. Izgrede pa so hitro udušili.
Veliki vezir je ukrenil vse potrebno za vzdržanje
miru, pri čemer ga posebno podpirata ruski in
angleški odposlanik.

Italijanska poslanska zbornica imela je
dne 5. t. m. zelo zanimivo, a viharo sejo. Co-
lombo, minister državnega zaklada, priobčil je
o splošni pozornosti zbornice finančne ekspozé.
Naglasil je, da so dogodki v Afriki vplivali toliko
na obračun leta 1895/96., kolikor tudi vplivajo na
proračun za leto 1896/97. Obračun minolega leta
zaključuje s primanjkljajem 20.328.098-10
lir. Minister Colombo pa je izrekel nadejo, da bode
ta primanjkljaj lahko pokriti s povišanjem
davkov, in z varčenjem v trošenju. Kar se do-
staje proračuna za prihodnje leto, je isti povišan
za 52.189.706-07 lir, od kojih pripada 43.500.000
lir na bilanco vojske in vojne mornarice.
Dohodki pa so nasprotno skoro nespremenjeni.
Vendar pa je izračunal minister, da bode skupni
primanjkljaj za državni zaklad iznašal le 1.197.713-15
lir. Kljub temu zelo žalostnemu stanju laških fi-
nanc hoče pa Italija vendar še dalje trositi denar
za nepotrebno vojno v Afriki!

Zatem je došla na dnevni red razprava o
potrebščinah za Afriko. Prvi je sprepovril neizo-

gibni Imbriani. Ostro je napadel vladu, ker ni
že ukazala, da se umakne italijanska posadka iz
Kasale. Izrazil je svoje veselje na tem, da itali-
janske čete osvobodé Adigrat, ne da bi se proli-
vala kri (?) in da se vlada pripravlja na to,
da popusti Eritrejo. Imbriani je povedal
marsikojo grenko, a kolikor-toliko resnično in s
tem je izzval strašen hrup. Razni drugi govorniki
so se izrekli proti „afričanski“ politiki. Imbriani
je izročil predsedniku zbornice, Villi, 16 rdeče
vezanih, velikih knjig, v katerih pa ni bilo dru-
zega, nego po vsej Italiji nabrane prošnje, da
končaj vojna v Afriki. Teh prošenj je okolo 190.000,
med temi 3000 takih, ki so jih podpisale ženske.
— Do kojega sklepa zbornica ni došla v tej seji.

Italija v Afriki. Niti to pot nismo se zmo-
teli, ko smo skeptiško zabeležili vest o osvoboditvi
Adigrata, kajti videla se nam je na prvi hip zelo
neverojetna. Danes že znamo, kaj je dalo
povod agovoric o osvoboditvi važne, obkoljene
italijanske postojanke. Vsa „zmaga“ omejuje se
na to, da je major Prestinari obiskal tri četrt ure
od Adigrata oddaljenega generala Baldissero v
njega taborju. Abesinci da so sicer „nekoliko“
nadlegovali iz Adigrata izidšega Prestinarija, toda
niso ga napadli z veliko silo. Ras Mangaš se je
utaboril na gorovju okolu Adigrata in zatorej je
teško izprazniti utrdbo.

Tako pravi nejasno službeno poročilo.
Iz istega sklepamo, da bodo Italijani imeli še
dovolj opravila, predno se jim posreči izmuzniti se
iz Adigrata, kakor se je izmuznil poveljnik ntrdbe
major Prestinari, (ki se brčkone ne vrne več v
Adigrat) in pa da pride morda še do bitke,
predno se posreči Italijanom spraviti iz Adigrata
svoje ranjene in neranjene vojake, svoje topove in
streljivo. Ta bitka pa brčkone za Italijane ne
izide povoljno, kajti Baldissera sam sluti veliko
nevarnost, ki ga čaka pri Adigratu. O položaju
pred Adigratom sporočil je bil namreč Baldissera
sam v Rim. Čim je dospelo njegovo poročilo Ru-
diniju v roke, sestali so se Rudini, minister mor-
narnice, vojni minister in minister za vnanje stvari
v nujno posvetovanje, kaj storiti v ožigled dejstvu,
da dobita ras Mangaš in ras Alula v kratkem
izdatne pomoči. V jednem tednu morda
še-le se odloči usoda Adigrata.

Baratieri je hudo bolan. Iz Rima javljajo
dne 5. t. m.: Zdravje Baratierijevo je zelo slabo.
Nekoliko dni je že tega, da ne more ostaviti po-
stelje v bolnišnici.

Čudno je vsakako, da se je Baratierijevo
zdravje obrnilo tako na zlo baš sedaj, ko je do-
spel v Masavo italijanski državni generalni od-
vetnik, ki ima završiti preiskavo proti bivšemu gu-
vernerju Eritreje!

Različne vesti.

Slovenec zmerja Slovenca — s Hrvatom.
Iz Koprana nam pišejo: Gospod odvetnik dr.
Pretner iz Trsta je bil kupil nedavno temu neko
zemljišče v Šmarji občine Pomjanske. To je pa
tako razjezilo nekega gospoda — seveda puro
sangue —, da je nekega dne v davčnem uradu
koperskem vskliknil do nekega družega, istotako
puro sangue: „Cosa, un Croato l'ga da venir
commandar in Istria!“

Na ta izbruh sicer jako smešne jeze bi lahko
odgovorili mi, da gosp. dr. Pretner ni Hrvat, am-
pak Slovenec in da Šmarje so trdo slovenska vas,
kakor je slovenski ves ostali okraj koperski, iz-
vzemši le mestce kopersko. Opazili bi lahko na-
dalje, da tudi hrvatstvo ima vsaj toliko domovin-
ske pravice v Istri, kolikor je imajo, oh le predobro
poznani „dobrotuiki“ siromašnega ljudstva in ve-
liki Italijani pred materjo Italijo, vzlic vsemu
svojemu, neredko slovanskemu rojstvu! Za-
vrnili bi lahko slednjič, da Hrvatom ne treba še
le prihajati v Istro, ker so tu doma — četudi ne
ravno v okraju koperskem — od davnih časov;
na kako „komandiranje“ pa niti ne mislijo istrski
Hrvatje, ni v okraju koperskem ni nikjer drugje,
ampak le živeti hočejo v miru na svoji zemlji in v
svobodni posesti vseh narodnih, političnih in drugih
državljanских pravic — ne izvzemši pravice, ku-
povati si zemljišča za svoj denar. Te pravice si
ne dajo kratiti Slovenci in Hrvatje istrski od ni-
kogar, niti ne od kakega koperskega „puro sangue“

Vse to bi lahko dotičnemu gospodu, ki se je toli razjaril na dra. Pretnerja, priporočili v trezno premišljanje, ako ne bi vedeli, da so gospodovalna gospoda po Istri popolnoma nepristopni takim pamislekom in da ne bi vedeli, da se ta gospoda ne morejo iznebiti fiksne ideje, da je Istra mala republika, koja ne treba nobenih viših oblasti in v koji so absolutni gospodarji le oni sami. Čudno res krožijo misli po glavah te domišljave in razvajene gospode in čudni so nazoni, ki jih goje o uredbi človeške družbe: nasproti onim, ki stojé nad njimi, bi hoteli imeti popolno in najrazsežnišo svobodo, na zdolej pa hote biti absolutni gospodarji; nad seboj nočejo pripoznati nikake oblasti, nasproti ljudstvu pa si prisvajajo oblast, proti kateri ni apelacije! To je njih fiksna ideja, proti kateri je obnemogla vsaka pametna beseda in sleherni še toli jasni argument od naše strani; tu bi trebalo lekcij od druge strani v pouk gospodi, da Istra še ni republika z izvestnimi velikaši na čelu in da vsak človek ima še koga nad seboj — istrska gospoda tudi!

Žal, da vsled te fiksne ideje italijanske in poitalijancene gospode trpimo le mi Slovenci in Hrvatje Istre! Najbolj pa nas pri tem peče žalostna istina, da so često ljudje našega rojstva in naše krvi, ki se najbolj vnamajo za fiksno idejo istrske republike z italijansko gospodo na čelu. Tako je tudi onega gospoda ime, ki se je raztogotil na dra. Pretnerja, poštene slovenske korenike. Mož se piše za Vičiča in doma je menda iz Kilovč, tam nekje v okraju postojinskem. Slovenec je torej zmerjal Slovenca s — Hrvatom!

Iz Idrije nam pišejo: Pred par meseci poročal sem Vam, da je naše „Dramatično društvo“ jelo dremati, prvič zato, ker se ni bil vršil občni zbor, in drugič, ker se ni priredila skoraj pol leta nobena predstava. Danes pa beležim veseljem, da se je v drugem polletu pričelo marljivo delati ter da je nas dne 26. minolega meseca zopet povabilo v gledališe, kjer sti se prav izborni predstavljali igri: „Nemški ne znajo“ in „Ravni pot najbolji pot“. Vso hvalo diletantom, ki so se potrudili za toli lepo prireditev te predstave. Iz prijaznosti so sodelovali gg. tamburaši „Del. bral. društva“. Dasi je društveno gmotno (slabo) stanje neugodno, vendar je bil čisti dohodek namenjen prekoristni družbi sv. Cirila in Metoda. A sedaj se že pripravlja zopet druga igra, ki se uprizori še v tem mesecu.

Dne 3. t. m. je priredilo „Del. bral. društvo“ v svojih prostorih „zabavni večer“, s petjem in tamburanjem. Prostorne sobe so bile prepolne, kar dokazuje, da se tudi rudar rad razveseljuje med svojimi prijatelji, a tudi meščanov je bilo lepo število.

Javna tombola omenjenega društva se bode vršila dne 28. rožnika ter se že listki razprodajajo, komad po 15 nč.

Za dijaško kuhinjo so darovali od prvega aprila sém sledeči gg.: † preč. msgr. dr Šust 20 gl., preč. msgr. Karol Fabris 12 gl., vlč. župnik Miha Šobar 2 gld. 50 nč., vikar Štefan Jenko 2 gld., Ant. Petelin 2 gld. 80 nč., Anton Kvas 2 gld., dr. Pretner 1 gld., A. Truden 1 gld., I. Mankoč 1 gld., dr. Abram 1 gld., Toros 50 nč., dr. Truden 1 gld., Soré 1 gld., A. Kalister 50 nč., Vitek 50 nč., Pleško 50 nč., I. Roze 20 nč., Pertz 20 nč., Hmelak 50 nč., Fabiani 1 gld., Detelja 50 nč., I. Šabec 1 gld. in Rovtar 50 nč.

Vsem dobrotnikom izrekamo najtoplejšo zahvalo. Ob enem pa potrkamo letos še enkrat na srca prijateljev učeče se mladine, ter prosimo, da nam naklonijo še kaki dar, da se bode mogla dijakom hrana plačati do konca leta, ki bode trajalo še dva meseca. Posebno pa priporočamo velečastiti duhovščini v posnemanje nepozabljivega msgra. dra. Šusta, ki nam je, kakor večkrat poprej, tako tudi letos malo dni pred smrtjo 20 gld. izročil. Ranjki je bil dika Tržaške-koperske škofje, prijatelj in neprijatelj moral je to priznati, posebno pa mi Slovenci se smemo ponasati z ranjkim drjem. Šustom. Dolžnost naša je torej, častiti njegov spomin, kar pa najlepši s tem pokažemo, da posnemamo lepe lastnosti pokojnega. Med tolikimi lepimi lastnostmi pa, ki so ranjkega monsignora dičile, se je še posebno odlikovala njegova brezmejna darežljivost!

V dokaz, kako radodaren je bil ranjki mon-

signor, navedem le to, da cela njegova zapuščina ni dosegla tisočaka, dasi je imel kakor proš precej lepe dohodke, posebno odkar se je bila kanonikom zboljšala plača. Torej posnemajmo plemenitost blagega dra. Šusta!

Sodnijsko. Zidar David Dolce, rodóm iz Benečanske pokrajine, italijanski podanik, razgrajal je dne 22. marca, ker je bil nekoliko prenapit, v gostilni Fabija Brandolisia v Trstu. Došla sta dva stražarja, da spravita razgrajalca v zapor. Na potu v zapor uprl se je Dolce stražarjema z vso silo, ju opsoval, obdeloval s pestmi (dasi je bil uklenjen) ter izrekel tudi grde psovke, žaleče našega vladarja. Državno pravdnistvo obtožilo je zatorej Dolceja hudodelstev žaljenja Nj. Veličanstva, javnega nasilstva in prestopka v smislu §. 312. kaz. zak. Obtoženec se je izgovarjal, da je bil popolnoma pijan. Sodišče ga je rešilo obtožbe gledé hudodelstva žaljenja Nj. Veličanstva, toda spoznalo ga je krivim gledé ostalih dveh točk obtožbe in ga obsodilo na tri mesece ječe.

Predvčerajšnjem stal je pred tukajšnjim sodiščem eleganten parček, obtožen hudodelstva goljufije in krive prijave. Obtoženca bila sta: 39 letni bivši trgovski pomočnik Fran Alessio iz pokrajine Milanske in njegova 25letna družica Judita Giovanatti, bivša modistka, iz pokrajine Mantove. Ta parček sleparil je po raznih mestih Italije, v prvi vrsti v Benetkah. Oškodoval je za izdatne svote razne hóteliirje, trgovce itd. Povsodi priglajal se je za grofa in njo za svojo ženo. Ko sta ta dva sleparja napravila v Benetkah že preveč, umaknila sta se v — Trst. Tu sta se nastanila v hotelu „Moncenisio“ v ulici Torrente. Kakih 17 dnij živela sta zares po „grofovski“, toda plačala nista niti novčiča. Nekega večera došel je kruti Tiz, ter odvel parček v zapor. — Predvčerajšnjem obsodilo je tukajšnje sodišče Alessija na pet, Giovanattijevo pa na tri mesece težke ječe, in na izgon po prestani kazni.

Nesreča. Iz Idrije nam pišejo: Včeraj se utopil v Idrijci tukajšnji rudniški čuvaj Ivan Podobnik. Hotel je potegniti psa iz vode, a pri tem se mu je spodrsnilo, da je telebnil sam v vodo ter našel nesrečno smrt. Truplo so našli še le naslednje jutro.

Nesreča v Barkovljah. V hiši št. 180 v Barkovljah stanuje s svojo obitelji težak Boštjan Pertot. — 9letni sin Pertotov, imenom Josip, je bil v toliki meri rakitičen na nogah, da ni mogel hoditi, ampak se je le vlačil po vseh štirih. Ta siromašni otrok splazil se je predvčerajšnjem popoldne iz hiše, da uživa nekoliko svežega zraka. Priplasil se je do bližnjega vodnjaka, ki ima precej visoko ograjo. Ker pa je bil slučajno zraven vodnjaka kup zemlje, splezal je brčkone na obrobek, da pogleda v vodnjak. Pri tem je izgubil ravnotežje in padel v vodo. Domačini so kmalu pogrešali dečka in ker se ni odzval njih klicanju, šli so ga iskat po kampanji. Zagledali so nesrečnika, ki se je premetaval v vodi. Hitro bili so prihiteli vsled klicev na pomoč razni sosedje ter izvlekli ubozega otroka iz vodnjaka. Še je bilo nekoliko življenja v njem, toda ko je prihitel zdravnik z zdravniške postaje, ni mogel več pomagati, kajti otrok je bil že mrtev.

Koledar. Danes (7.): Stanislav, škof, mučenec; Gizela, kraljica. — Jutri (8.): Prikazen Mihaela, arhangelja. — Zadnji krajec. — Solnce izide ob 4. uri 46 min., zatoni ob 7. uri 7 min. — Toplota včeraj: ob 7. uri zjutraj 14.5 stop., ob 2 pop. 17.5 stop. C.

Književnost.

Prejeli smo in objavljamo:

Dovolite, da po Vašem cenjenem listu izvestim vse ljubitelje ruskega jezika, da se te dni začne tiskati na Dunaji moj „*Rusko-slovenski slovar*“, pri katerem izide tudi moja „*Slovnica ruskega jezika za Slovence*“.

Oba dela, sestavljajoča jedno knjigo, obsegala bodeta vkupe okolo 30 tiskanih pol. O ceni in načinu prodaje, oziroma naročbe, bode o svojem času objavljeno posebe.

Slovar in slovnico, plod dolgotrajnega in upornega truda, pregledalo je v rokopisu nekoliko ruskih učenih slavistov, in njih dragocenih opazek se poslužim pri okončateljni uredbi rokopisa.

To in mnogoletno prebivanje moje v Rusiji more služiti poročtvom, da bode moje delo imelo ona kačestva, vsled katerih se odpomore živéj potrebi in ustreže davnej želji onih mojih dragih rojakov, ki hrepene crpati bogatstva ruske literature iz njih prvovira.

Govoriti o važnosti znanja ruskega jezika in o svetovnem značaju ruske literature poštevam za popolno lišnje. Ne zastoj se uče ruskega jezika, ne od dolgega časa uglobljajo se v umotvore ruskih pisateljev in pesnikov najobrazovanejši narodi v Evropi: Nemci, Francozi in Angličani. Nam, Slavjanom, je pa znanje ruskega jezika že za to neobhodno potrebno, ker smo mi, kakor Rusi sinovi jedne matere, ki je dala svojej detci ogromno prostranstvo.

Namen izdanja je čisto znanstven; znanstvo pa je mednarodno, kakor je mednarodna umetnost. Izšedši s te trčke zrenja, priготovljam tudi izdanje „*Slovensko-ruskega slovarja*“ in „*Slovnice slovenskega jezika za Ruse*“ (na ruskem jeziku.)

Ako ta moja dela pripomogo k boljšemu poznanju Slavjanov mej soboj, in ako ustrezem želji svojih rojakov, ki so mi, živčemu daleč od domovine, jednako ljubi in dragi, naj si imajo mej soboj svoje račune — takrat bodem za svoj trud dovoljao nagrajen.

V Rusiji, meseca aprila 1896. leta.

M. Hostnik.

Dostavekuredništva: Slovenci morajo biti le hvaležni g. prof. Hostniku na njegovi trudoljubivosti. Z izdanjem rusko-slovenskega slovarja in „*Slovnice ruskega jezika za Slovence*“ bode res ustrezeno živi potrebi in le dolžnost bi bila vsemu slovenskemu razumništvu, da poseže po teh dveh delih gosp. Hostnikovega truda, kakor hitro izideta.

Narodno-gopodarske stvari.

O vspešnem delovanju v prvem upravnem letu „posojilnice in hranilnice“ v Podgradu smo že poročali na kratko v našem listu in tudi o občnem zboru, ki se je vršil dne 23. aprila. Danes nam je priobčiti še poziv, ki ga je izdalo starešinstvo tega mladega, a prepotrebnege zavoda. Poziv se glasi:

Rojaki! Dne 3. junija 1883. na taboru v Brezovici zbrani narod odobral je nasvét, naj bi se za Podgrajski sodni okraj ustanovila posojilnica in hranilnica. Kolika korist, da bi se bilo to precej izvršilo! Ali ni bilo mogoče iz raznih razlogov, posebno pa zaradi nedostajanja delavnih močij. Nasvet pa zato ni bil pokopan. Posebno v odboru naše vrle kmetijske „gospodarske zadruge“ razpravljalo se je o njem in po 11 letih postal je resnica.

Leta 1894 ustanovili smo „*Podgrajsko posojilnico in hranilnico*, registrovano zadrugo z neomejenim poročtvom“, katera je pričela poslovati v februariju 1895 in zdaj — evo — razglša prvi svoj računski sklep. Iz priloženega poročila in računov razvidite, da je bila posojilnica in hranilnica posebno v našem okraju zelo potrebna. Dobro vam je znano, kako je bilo prej, kako težko ste dobivali denarja na posodo, kako visoke obresti ste plačevali in še zraven „šenke“ in „likofe“ dajali, kako pod ceno ste morali dajati svoje pridelke iz polja in živino iz hleva. In ako se je zljubilo vašim upnikom terjati od vas na enkrat povračilo vsega izposojila, bili ste v največjih stiskah, imeli ste mnogo škode in dovolj troškov. Posojilnica in hranilnica je že v prvem letu mnogo koristila, dasi je imela dosti nasprotnikov. Onim, kateri so jej bili neprijazni že takrat, ko se je v Brezovici nasvetovala nje ustanovitev, pridružili so se še novi protivniki. Strašili so vas z neomejenim poročtvom in na razni drugi način spodkopavali vaše zaupanje do posojilnice in hranilnice. Ali brez vspeha!

Rojaki! Pregledali in spoznali ste, kje je resnica in kje je laž. In še bolj vam bode jasno vse to, ko se bode leto za letom lepše razvijala ta prekoristna zadruga in z neusmiljeno doslednostjo podirala na tla navidezno mogočnost in denarno „možtvo“ onih, kateri so izkoriščali našo revščino, da so se bogatili. Težavne so bile razmere, v katerih

Poezija.*)

Lastnik politično društvo „Edinosti“. Izdavatelj in odgovorni urednik: **Julij Mikota**. — Tiskarna Dolenc v Trstu.